

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בתנ"ך

1262 30%

מועד קיץ תשפ"ד 2024

הפתרון נכתב על ידי עדי שטרן סימן-טוב

מצוות מורי רשת החינוך אנקורי

פתרון בגרות קיץ תשפ"ד

שאלון 1262 (30%)

פרק ראשון - סיפורי ראשית העולם והאנושות

שאלה 1

סעיף א- חובה

- היתר שניתן לאדם מצוי בפס' ג: " כָּל-רֶמֶשׂ אֲשֶׁר הוּא-חַי, לָכֶם יִהְיֶה לְאֹכֶלָהּ: כִּי־רַק עֶשְׂב, נִתְּנִי לָכֶם אֶת-כָּל" - מעתה לאדם מותר לאכול מן החי האיסור שהוטל עליו הוא: " אֲדַבְּרָא בְּפִשׁוֹ בְּנִפְשׁוֹ דְּמִוּ לֹא תֹאכְלוּ" - אין לאכול את הבשר כשהוא נא ושמצוי בו דם מכיוון שבדם נמצאת הנפש של בעל החיים
- הוכחה לעליונות האדם על בע"ח בפס' ב: " וּמוֹרָאֲכֶם וְחַתְּכֶם, יִהְיֶה, עַל כָּל-חַיַּת הָאָרֶץ, וְעַל כָּל-עוֹף הַשָּׁמַיִם; בְּכֹל אֲשֶׁר תִּרְמַשׁ הָאֲדָמָה וּבְכָל-דְּגַי הַיָּם, בְּיַדְכֶם נִתְּנִי" - האדם יטיל אימה על בעלי החיים.
- הוכחה לשוויון בין האדם ובע"ח בפס' ט-י: "וְאֲנִי, הִנְנִי מְקִים אֶת-בְּרִיתִי אִתְּכֶם, וְאֶת-זַרְעֲכֶם, אֲחַרְיְכֶם. י וְאֶת כָּל-נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר אִתְּכֶם, בְּעוֹף בְּהֵמָה וּבְכָל-חַיַּת הָאָרֶץ אִתְּכֶם; מִכָּל יִצְאֵי הַתֵּבָה, לְכֹל חַיַּת הָאָרֶץ"- כשה' כורת ברית מחודשת עם נח ובניו הוא מכליל בה את בע"ח ושם אותם כשווים לבני האדם.

סעיף ב

1. שתי נקודות דמיון:

- ברכת פרו ורבו:
- בפרק א פס' כ"ח: "פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת-הָאָרֶץ, וּכְבַשְׁתֶּהּ", ובפרק ט' פס' א: "וַיִּבְרָךְ אֱלֹהִים, אֶת-נֹחַ וְאֶת-בְּנָיו; וַיֹּאמֶר לָהֶם פְּרוּ וּרְבוּ, וּמְלֵאוּ אֶת-הָאָרֶץ".
- שליטה על בעלי החיים:
- בפרק א' פס' כ"ח: " וַיְרֹדוּ בְּדִגְתַּי הַיָּם, וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם, וּבְכָל-חַיָּה, הָרֹמֶשֶׂת עַל-הָאָרֶץ", ובפרק ט' פס' ב': "וּמוֹרָאֲכֶם וְחַתְּכֶם, יִהְיֶה, עַל כָּל-חַיַּת הָאָרֶץ, וְעַל כָּל-עוֹף הַשָּׁמַיִם; בְּכֹל אֲשֶׁר תִּרְמַשׁ הָאֲדָמָה וּבְכָל-דְּגַי הַיָּם, בְּיַדְכֶם נִתְּנִי".

נקודת השוני:

- האדם הראשון שלט על בעלי החיים "רדו בדגת הים...ובכל חיה" שלטון מתוך יחסי קרבה אל החיות כי שררה הרמוניה בין האדם ובין החיות. לעומת זאת, לבני נח נאמר: "מוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ"- שלטון תוך הטלת אימה ופחד על החי. הסיבה להבדל: השינוי מעיד על הפרת ההרמוניה בין החיות לאדם שחל מאז חטאו של האדם בגן עדן (בר' ג' טו). הפרת יחסי ההרמוניה הורחבה, וכעת היא חלה על כל בעלי החיים שנידונו לפחד מן האדם.

או:

- האדם הראשון היה צמחוני- לא ניתנה לו אפשרות לאכול מן החי, אך לאחר המבול ה' מתיר לבני נח לאכול גם מהחי. הסיבה להבדל: ה' הבין לאחר המבול שהאדם אינו יכול

לשלוט לגמרי באופיו הרע, לכן מתוך פשרה התיר לו לאכול בשר, תוך קביעת גבולות ברורים בנוגע לצורת האכילה-בשר ללא דם.

2. הסיבה לשוני עפ"י דבריו של גרוסמן היא שבעולם שלאחר המבול מעמדו של האדם ירד והוא אמנם עדיין שולט בבע"ח אך הוא כבר אינו עושה זאת כנציגו של אלוהים אלא כחלק מהיררכיה פשוטה שמתקיימת בטבע.

ג.

(1) הצדדים בברית הם בני האדם ואלוהים. אלוהים אחראי לקיום העולם בכך שלא יביא יותר על בני האדם והארץ שעליה הם חיים מבול שיחריב אותם ואותה יחדיו; ובני האדם אחראים לקיום העולם בכך שהם יתרבו וימלאו את הארץ (פס' ז).

(2) שני תפקידיה של הקשת עפ"י לורברבוים הם:
א. לשמש כסמל של שלום ופיוס. ראייה מן הכתוב: פס' י"ג: "אֶת-קִשְׁתִּי, נִתַּתִּי בְּעֵגֹן; וְהִיָּתָה לְאוֹת בְּרִית, בֵּינִי וּבֵין הָאָרֶץ"- הקשת היא אות של ברית, שלום ופיוס בין אלוהים והאדם.
ב. לשמש ככלי לשליטה עצמית של אלוהים בכעסו כאשר בני האדם יחטאו. ראייה מן הכתוב: פס' י"ד-ט"ו (אפשר גם פס' ט"ז): "וְהִיָּתָה, בְּעֵנְנֵי עָנָן עַל-הָאָרֶץ, וְנִרְאָתָה הַקִּשְׁת, בְּעֵנָן. טו וְזָכַרְתִּי אֶת-בְּרִיתִי, אֲשֶׁר בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם, וּבֵין כָּל-נַפְשׁ חַיָּה, בְּכָל-בֶּשֶׂר; וְלֹא-יְהִיָּה עוֹד הַמַּיִם לְמַבּוּל, לְשַׁחַת כָּל-בֶּשֶׂר" - בכל פעם שהקשת תופיע, האל יזכור את שהבטיח לבני האדם שלא להחריב אותם עוד לעולם ולא יוציא לפועל את כעסו גם אם יהיה מוצדק.

שאלה 2

סעיף א - חובה

1. בני האדם חששו מכך שהם יתפזרו על פני מקומות רבים בארץ, פס' ד: "וַיֹּאמְרוּ הֶבֶה נִבְנֶה-לָנוּ עִיר, וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַשָּׁמַיִם, וְנַעֲשֶׂה-לָנוּ, שֵׁם: פֶּן-נִפּוֹץ, עַל-פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ" ויפסיקו להיות מאוחדים שכן קודם נאמר "וַיְהִי כָל-הָאָרֶץ, שְׂפָה אֶחָת, וּדְבָרִים, אֶחָדִים".
ה' חושש מכך שאחדותם של בני האדם והשפה המשותפת שלהם תהפוך אותם לרבי כח וכל-יכולים: "וַיֹּאמֶר יְהוָה, הֵן עַם אֶחָד וְשִׁפְהָ אֶחָת לְכָלָם, וְנֹזָה, הַחֲלָם לַעֲשׂוֹת; וְעַתָּה לֹא-יִבְצֵר מֵהֶם, כָּל אֲשֶׁר יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת".
2. כדי להתמודד עם חששותיהם בני האדם בונים מגדל שראשו מגיע עד השמיים - כך הם יעשו לעצמם "שם", יתפרסמו בזכות בניית המגדל וכמו כן לא יתפזרו על פני כל הארץ אלא יישארו מאוחדים (פס' ד).

שתי פעולות שאלוהים עושה כדי להתמודד עם חששותיו:

- פס' ד, ט: "הֶבֶה, גִּרְדָּה, וְנִבְלָה שֵׁם, שְׂפָתָם--אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ, אִישׁ שְׂפַת רֵעֵהוּ...עַל-כֵּן קָרָא שְׂמָה, בְּבָבֶל, כִּי-שֵׁם בָּלַל יְהוָה, שְׂפַת כָּל-הָאָרֶץ" - הוא יורד אל בני האדם וגורם לשפה שלהם להתפצל לשפות מרובות, מה שגורם לקושי של בני האדם לתקשר ולהמשיך לבנות את המגדל.
- פס' ח, ט: "וַיִּפְּץ יְהוָה אֹתָם מִשָּׁם, עַל-פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ; וַיַּחְדְּלוּ, לִבְנֹת הָעִיר. ט עַל-כֵּן קָרָא שְׂמָה, בְּבָבֶל, כִּי-שֵׁם בָּלַל יְהוָה, שְׂפַת כָּל-הָאָרֶץ; וַיִּמְשֹׁם הַפִּיצָם יְהוָה, עַל-פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ" הוא מפזר את בני האדם במקומות אחרים ושונים וכך מונע מהם להמשיך להיות מאוחדים.
שתי הפעולות הללו נוטלות מבני אדם את הכח ומבטלות את החשש שהיה לאלוהים מפניהם.

1. לפי פירושו של רלב"ג מטרת בניית המגדל היתה להיות בעלי שם, להתפרסם בזכות המעשה ובכך להשאיר חותם וזכר לדורות - "וְנִעְשָׂה-לָנוּ שֵׁם" - שהמעשה שלהם יהיה מעשה שיתפרסם ובזכותו יזכרו אותם.

לפי פירוש הרצוג מטרת בניית המגדל המטרה היתה להראות כמה הם עוצמתיים, מתוך היוהרה העצמית שלהם - "וַיֹּאמְרוּ הִבָּה נִבְנֶה-לָנוּ עִיר, וּמִגְדָּל נִרְאֶשׁ בַּשָּׁמַיִם" הם לא הסתפקו בבניית עיר ומגדל אלא במגדל שמגיע עד השמים - זו הוכחה ליהירותם.

2. בישעיה ב נאמר: "הַדְּבַר אֲשֶׁר חָזָה, יִשְׁעִיחוּ בּוֹ-אֲמוֹץ, עַל-הַיְהוּדָה, וַיְרוּשָׁלַם. ב וְהָיָה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים, נִכּוֹן יְהוָה הַר בֵּית-יְהוָה בְּרֹאשׁ הַהָרִים, וְנִשְׂאָ, מִגְּבְעוֹת; וְנִהְרֹו אֱלֹוֵי, כָּל-הַגּוֹיִם. ג וְהָלְכוּ עַמִּים רַבִּים, וַאֲמָרוּ לָכוּ וְנִעְלָה אֶל-הַר-יְהוָה אֶל-בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב, וְיִרְנוּ מִדְּרָכָיו, וְנִלְכָּה בְּאַחֲרֵיתוֹ: כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה, וְדָבַר-יְהוָה מִירוּשָׁלַם"

ההתכנסות במקום גבוה של כלל האנושות המתוארת בישעיה היא התכנסות רצויה מכיוון שהיא מתרחשת על ההר שבו ניצב בית ה' ואליו מגיעים כל העמים מכל מקום על מנת לעבוד את ה' ולתקף את אמונתם בו ובתורתו. לעומת זאת בבראשית ההתכנסות אינה רצויה משום שהיא מבקשת לקרוא תיגר על האל ולמרוד בו, לחרוג ממקומם ולנסות להגיע למקום מושבו בשמיים.

ג.

1) החטא שמתאר רד"ק הוא חטא שבין אדם לאלוהים, לדבריו בני האדם סטו מדרכו של אלוהים שרצה שהם יתפרשו ויישבו איזורים רבים ממזרח למערב, ואילו הם העדיפו ללכת אחרי רצונם ותאוותם האישיות וליישב מקום אחד בלבד.

החטא המתואר במדרש הוא חטא שבין אדם לחברו, לדברי המדרש בני האדם היו כל כך עסוקים במשימה היהירה והפסולה שהציבו לעצמם שאפילו אם בזמן בניית המגדל היו נופלים בני אדם למותם לא היה להם אכפת מכך, אבל אילו נפלה ולו לבנה אחת ששימשה לבנייה - הם היו בוכים על אובדנה.

2) הטענה שפעולות ה' הרעו עם האנושות מתבססת על כך שבני האדם הפכו להיות מרוחקים זה מזה, בעלי שפות שונות ותרבויות נפרדות, שוני שהופך אותם אף אויבים זה של זה, ואילו הטענה שפעולותיו הטיבו עימה מתבססת על כך שאחדות בין בני האדם יכולה להיות דבר פסול כשהיא נוטה לאחדות מחשבה שלא מאפשרת חופש פעולה וגיוון של בני אדם, ולכן טוב שה' מנע מהאחדות במובנה הקיצוני להסלים.

4.

א. 1) הצו של ה' לשמואל היה חתרני משום שהוא שלח אותו למשוח למלך את דוד בזמן ששואל עדיין מלך. הדרך שביצע שמואל את הצו היתה חתרנית משום שהיא נעשתה בחשאי, הוא העמיד פנים שבא לזבוח בבית לחם כאשר למעשה מטרתו היתה להמליך מלך עתידי חדש בישראל.

2) הגעתו של דוד לחצר שאול אינה מעשה של חתרנות מכיוון שדוד לא בחר בכך אלא שאול הביא אותו לשם מרצונו בהמלצת אנשיו, פס' ט"ז-י"ז: "טז יאמר-נא אֲדַנְנוּ עֲבָדֶיךָ לְפָנֶיךָ יִבְקֶשׁוּ אִישׁ יָדָע מִנֶּגַע בְּכַנּוֹר וְהָיָה בְהָיֹת עָלֶיךָ רוּחַ-אֱלֹהִים רָעָה וְנִגַּן בְּיָדוֹ וְטוֹב לָךְ. יז וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל-עֲבָדָיו רְאוּ-נָא לִי אִישׁ מִיֵּטִיב לְנִגֹן וְהִבִּיאֹתֶם אֵלָי", כלומר אין פה פעולה שנעשתה בחשאי נגד שאול.

ב. שתי ראיות המוכיחות ששואל פעל בחתרנות נגד דוד:

- בפס' כ"א נאמר: "וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶתְנַנֶּה לוֹ וְתִהְיֶה-לוֹ לְמוֹקֵשׁ וְתִהְיֶה-בוֹ יָד-פְּלִשְׁתִּים וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל-דָּוִד בְּשֵׁתִים תִּתְחַתֵּן בִּי הַיּוֹם" וכן בפס' כ"ה: "וַיִּשְׂאוּל חֶשֶׁב לְהַפִּיל אֶת-דָּוִד בְּיָד-פְּלִשְׁתִּים"
בשני הציטוטים ניתן לראות ששואל זומם בליבו שבאמצעות הלחימה בפלישתים דוד יפול בקרב וימות.